

DAUGHERTY IMEL SUMLJIVE ZVE- ZE S SMITHOM.

Bivša žena samomorilca Smitha, Jesse Smitha, je izpovedala pred senatom, da je pravosodni tajnik poiskoval dobiti nekaj oljnih namenov.

PRAVOSODNI TAJNIK DAUGHERTY NI PODAL NE NOBENE IZJAVE.

Washington, D. C. — Bivša žena Jesse Smitha, ki je bil eden najintimnejših zaupnikov pravosodnega tajnika Daughertyja, je v četrtki izpovedala še več podrobnosti, iz katerih je razvidno, kako sta si šla Jesse Smith in pravosodni tajnik v raznih dvomljivih transakcijah na oko.

Glavne točke iz izpovedi gđne. Stinson so naslednje:

Po svojem povratku iz Washingtona, D. C., v Washington Court House ji je Jesse Smith pokazal ob neki priliki 75 tisočakov, ki jih je nosil s sabo za pasom. Ali nikdar pa se ni mogla prida domisliti, kje jih je Smith dobil in kaj je storil z tistim denarjem. Tajnostna "železna hiša" na cesti K blizu pravosodnega departmanta v Washingtonu je bila shajališče, kjer so se vršile konference in sestanki med Daughertyjem, Smithom, raznimi senatorenji in drugimi važnimi osebami. Tako so mogli tu nerotni razmotrivati o svojih transakcijah in mahinacijah.

Smith in Daugherty sta plačala vsak po \$2,400 polkovniku Jamesu G. Dardenu kot načelniku trdnice Mutual Oil Company, ki je negotavljala, da ima nekaj pravega rezerviranih oljnih virov v Texasu. Tudi je šlo za neko oljne najeminske pogodbo, in v te zadeve si je Smith obetal nasten dobiček.

Smith je bil delničar Sinclairjeve oljarne, Pacificne oljne družbe in raznih drugih podjetij. Ali ni pa povedal svoji ženi, kako si je pridobil tiste delnice. Življenjski izdatki Smitha in Daughertyja v Washingtonu so bili "nekaj groznega". Znašli so kakih \$50,000 na leto. Plačala sta \$7,800 letne stanarine za stanovanje, ki sta ga imela skupno v hotelu.

Jesse Smith je plačal polovico teh stroškov trdeč, da jih izlaska plača, ker mu zadosti nosijo zvezde, ki jih ima v Washingtonu. Joe Weber je iskal pomoči pri Jessu Smithu, da bi ta dobil svojo delo vsake iz zvezne ječe. Ali Jesse ni maral posredovati, češ, ker je Weber strakno "umazan", kar se tiče posredovalne "nagrade".

Jesse Smith se je pečal tudi z barantjo žganjarske dovoljenja in dobivanja žganja iz skladišč. Bil je tudi sam prav dobro založen z žganjem. Ali kmalu se je stal takih barantij ter jih opustil.

Jesse Smith je povedal svoji bivši ženi, da ima zelo važno barantjo z bivšim članom narodnega odbora, z Johnom T. Kingom iz Connecticuta, ali ni pa ji razodel nobenih nadaljnjih pojavnosti tej zadevi.

Pravosodni tajnik Daugherty ni maral ziniti nobene izpovedi gđne Stinson v pripombo. Rekel je le to:

"Drim se svoje politike s tem, da ne rečem ničesar za javnost glede preiskavanja uradnega poizkušanja justičnega tajnika in pravosodnega departmanta. Nobene izjave za javnost nisem podal o tej zadevi, odkar sem se bil oddaljil dne 27. februarja v Chicago."

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Preiskava je že pokazala justičnega tajnika Daughertyja v oljni mlaki.

Rudarji v Kansasu so obračunali z Lewisom.

Nestranskaraka liga v Minnesoti se je združila s farmarsko-delavsko zvezo.

Wilbur iz Kalifornije imenovan na Denbyjevo mesto.

Preiskava zborniške podkupninske afeze je v teku.

Londonski radijski "jazz" ni dosegel Amerike.

Inozemstvo.

Ameriški bankirji so dvignili frank, toda Francija mora drago plačati.

Nemčija obdrži svojo zlato rezervno doma.

Nemški parlament je razpuščen.

Turčija namerava odpraviti tudi grške in židovske "kalife" na svojih tleh.

Prvi poraz MacDonalda v zboru.

Angleški rudarji se pripravljajo na strik.

Preiskava zborniške afeze.

Washington, D. C. — Poslanec Theodore E. Burton iz Ohajske države bo načelnik zborniškega odseka, sestojajočega iz petih članov, ki bodo imeli nalogo preiskati kriminalne obdolžbe, naperjene proti dvema poslancema, ki je čiškaška porota zaslišavala priče v škandalu veteranskega urada.

Imenovanje tega posebnega odseka je pooblašeno z resolucijo, ki jo je predložil poslanec demokratski voditelj poslance Garrett. Odsek ima dogneti istovetnost osumljenih poslancev. Resolucija napoča odseku, naj se nemudoma loti svojega dela.

Turki odpravijo še druge "kalifate".

Grški in armenski patrijarhat in židovski rabinat pojde za kalifat. Vse verske šole bodo zaprte.

Carigrad, 14. marca. — Turška narodna skupščina v Angori, ki je odpravila muslimanski kalifat, ima na programu še druge reforme, ki imajo civilizirati Turčijo.

Med sugestiranimi odredbami je tudi ta, da se za kalifatom odpravi tudi grški in armenski patrijarhat in židovski rabinat ter da se zapro vse verske šole, domače in inozemske, v turški republiki. Nekateri poslanci v skupščini celo zahtevajo, da se popolnoma odpravi privatne grške, armenske in židovske šole.

Druge predlagane reforme so: Turški alfabet naj se zamenja z latinsko abecedo. Neki list v Carigradu je že zavrnil turške pismenke in izhaja v latinici. — Fes s čopom (pokrivalo za moške) naj se zamenja z modernim klobukom. — Harem in poligamija se ima odpraviti popolnoma in zakonskim se da pravica razporeke. — Ženitvena starost deklet se poviša od 13. na 17 let. — Ženin in nevesta se morata pred poroko izkazati z zdravniškim spričevalom, da sta zdrava.

Sopraga predsednika Kemala, ki je bila izsolana na Angleškem, in Halide Edih, turška pesnica, ki se je izobrazila v ameriški šoli, vodita boj za ženske reforme v Turčiji.

KAPITALISTIČNA JUSTICA.

Woodland, Cal. — (Fed. Press.) — Tukajšnji kontraktor, ki je hotel vplivati na porotnike v prid obtoženemu žganjarskemu tlhotapu, je dobil pet dni zavora.

Istoačasno je bil Tom Connors, tajnik delavskega obrambnega odbora v Kaliforniji, obsojen radi hitrega pregreška na pet let ječe, ki je dal nekemu porotniku čitati listek z splošno na legistaturo, naj odpravi zakon proti "kriminalnemulindikalizmu".

WILBUR IMENOVAN ZA MORNARIČNEGA TAJNIKA.

Predsednik Coolidge je naprej ponudil mornarično tajništvo zveznemu sodniku Williamu S. Kenyonu.

WILBUR POJDE V WASHINGTON, BRŽKO POTRDI SENAT NJEGOVO IMENOVANJE.

San Francisco, Cal. — Načelnik californijskega najvišjega sodišča Curtis D. Wilbur je nameraval, da je prejel od strani predsednika Coolidgea brzojavko, v kateri mu ponuja mornarično tajništvo, ki je izpraznjeno vskled primorane Denbyjeve resignacije ali ostavke.

Kakor pravi sodnik Wilbur nadalje v tistem naznanilu, je brzojavno odgovoril predsedniku Coolidgeu, da sprejema to službo in da pride v Washington, bržko potrdi senat njegovo imenovanje.

Sodnik Wilbur je veljal med californijskimi odvetački in juristi več let za vodilno pravno alio. Zelo se je ogreval in zavzemal za otroško oskrbo kot uradnik in zasebnik. Ko je bil sodnik na višjem sodišču v Los Angelesu, je organiziral tamkaj teledinsko sodišče ter izdelal vsaj predlog, ki so pozneje tvorile podlago za postavlo californijskih mladinskih sodišč.

Sodnik Wilbur je bil rojen v Boonesboru, Ia., dne 10. maja 1867. Tamkaj je doživel ljudske šole. Srednje šole je dokončal v Jamestownu, N. D. Uradniiral je na zvezni mornarični akademiji v Annapolisu meseca junija 1888. Pozneje je študiral pravo ter postal praktičar v Los Angelesu.

Sodnik je brat brata Ray Lyman Wilbura, ki je predsednik Standfordove univerze. Za vodnega načelnika na najvišjem sodišču v Californiji je bil izvoljen l. 1922. Dotlej je bil od l. 1919. nadalje član tega sodnega dvora.

Washington, D. C. — Predsednikovo ponudbo mornaričnega tajništva je odklonil zvezni sodnik William S. Kenyon. Potem je bila ta služba ponukna sodniku Wilburu.

Po konferenci s predsednikom Coolidgejem je Kenyon izdal naslednjo izjavo:

"Človek, ki je sodnik, se navzame navade, da si ogleda vsako vprašanje od vseh strani, preden pride do končnega sodbijskega." "V tej zadevi se nisem oziral na svojo osebnost, zakaj, javnosti v korist sem pripravljen doprinese vsako poštenovalnost. Ali nikakor pa si ne morem kaj, da bi ne povedal javnosti, da ne posedujem sposobnosti za to službo."

STVARJANJE ENOTNE FRONTE V MINNESOTI.

Nestranskaraka liga se je pridružila farmarsko-delavski federaciji.

Minneapolis, Minn. — Nestranskaraka liga v Minnesoti je 14. t. m. zaključila na svojem zborovanju v Minneapolisu, da se pridruži farmarsko-delavski federaciji. Na enak korak se pripravila tudi Delavska ljudska nestranskaraka politična liga. Med delegati Nestranskarake lige je bilo precej opozicije, toda struja se pridružitve je končno zmagała z večino šest glasov. Za združitve je bilo oddanih 84. proti pa 78 glasov. Nestranskaraka liga, ki zdaj izgubi svojo identiteto v Minnesoti, je bila organizirana pred festimi leti.

Francija pomore Španiji streti Maročane?

Pariz, 14. marca. — Iz Madrida javljajo, da se trše tajna pogajanja med francosko in špansko vlado glede skupne francosko-španske ofenzive na maročanski fronti.

VREME.

Chicago in okolice: V nedeljo večidel oblačno. Lahki severni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24. urah: najvišja 37, najnižja 23. Solnce izide ob 6:03, zaide ob 5:55.

Nemški parlament razpuščen.

Ebert je razpustil zbornico, ko so socialisti zahtevali revizijo izjemnih zakonov.

Berlin, 14. marca. — Nemški parlament je bil večeraj popoldne razpuščen. Ministrski predsednik Marx, ki je imel v žepu odredbo predsednika Eberta za razpust zbornice, je naznanil, da je parlament uradno mrtev, sredi vroče debate o reviziji izjemnih zakonov, katero so predlagali socialisti. Volitve za novi parlament se vrše sredi maja. Monarhisti in drugi reakcionarji so z velikim veseljem pozdravili razpust, ker upajo, da bodo pri volitvah porazili delavce in zdrobili levico v parlamentu.

Istoačasno se poroča, da je bivši kronprinč Friderik Viljem prišel s svojo ženo v Berlin. Imel je več sestankov s monarhističnimi voditelji in govoril se, da je celo imel intervju z zunanjim ministrom Stresemannom.

Jackie Coogan za otroško odpomoč.

New York, N. Y. — Jackie Coogan bo v tem poletju obsejal igranje na klin, ker namerava voditi moderno "otroško krišarsko vojsko" širom Zruženih držav za odpomoč sirotam na bližnjem Istoku. Nato bo odpotoval na Grško, v Palestino in Sirijo, kjer bo osebno razdeljeval po Ameriki nabrane darove tamošnjim sirotam. Tako je naznanil glavni tajnik odpomočne akcije za bližnji Istok, ko je objavil pismo, v katerem dovoljuje malemu dečku njegov oče nameravano potovanje.

"Iz dveh razlogov mi veseli, da bo zastopal Jackie ameriške otroke v tej plemeniti akciji," je pisal Jackiejev oče. "Predvsem čutila, da vrši odpomočna akcija za bližnji Istok izvršeno delo za otroško oskrbo, in ponosen sem, če ji morem pomagati kakor pripomoči."

"Ali se en razlog je — morda nekoliko presehljen — Rad bi namreč videl, da se Jackie pripravi na lastne oči, kolko trpljenja in bede morajo priti pri nekateri otroci njegove starosti na svetu. Kajti prepričan sem, da bo nanj blagodejno vplival pogled na te trume zapuščenih otrok ter ga privedel do zaključka, da moramo kot ljudje pomagati drugim."

Mati in oče boste Jackieja spremljala na poti proti bližnjemu Istoku. Vsa potne stroške bosta trpela sama.

Nemčija obdrži zlato.

Dawsonova komisija zvedencev je pristala na zahtevo Nemcev, da zlata rezerva ne sme v tujo deželo.

Pariz, 14. marca. — Nemčiji ne bo treba transferirati njene zlata rezerve v višini 450,000,000 zlatih mark v Holandijo. Predsednik nemške državne banke Schacht je večeraj prišel pred Dawsonovo komisijo zvedencev in izjavil, da nemška rezerva zlata ne sme čez mejo, ker to bi povzročilo tak vihar v Nemčiji, da bi nobena vlada ne mogla ostati na krmilu. Komisija je pristala in sklenila, da naj Nemčija obdrži svoje zlato doma, namesto tega naj pa usloži v novi banki v Amsterdamu kapital, ki bo subskribiran v inozemstvu.

Ta sklep komisije se smatra za poraz Francije, ker daje Nemčiji proste roke, da lahko razpola s svojo rezervno zlato kakor hoče.

WESTERN AVE. UTEGNE DOBITI IME "WOODROW WILSON ROAD."

Chicago, Ill. — Najdaljša šikška cesta — Western avenue — dobi ime "Woodrow Wilson road", če sprejme mestni svet tozadevno odredbo, ki jo je predložil občinski svetovalec Stanley Adamkiewicz. Predlog je bil poverjen cestnemu odseku.

Rudarji v Kansasu imajo svoj dan.

Lewisova klika docela poražena v 14. distriktu premogarske organizacije. Lewis je bil brzojavno pozvan, naj hitro pride na konvencijo, da reši "fronto", toda odgovoril je, da ga ne bo. Zvezno vrhovno sodišče zavrlo razsodek glede kansaskega industrijskega sodišča in August Dorchy je prost vseh nadaljnjih kazni.

Pittsburg, Kans. — (Federated Press. Poročila Tom Tippet.) — John L. Lewis, predsednik United Mine Workers of America, ne pride na konvencijo 14. distrikta, da bi debatiral z Alexandrom Howatom. Lewis je bil brzojavno poklican od njegovih pristašev na konvenciji, naj hitro pride, ker je njihova stvar v nevarnosti, toda odgovoril je, da so na konvenciji drugi zastopniki eksekutiv, ki lahko "dajejo informacije", torej njega ni treba.

Howatova stranka žanje zmago za zmago na konvenciji. Velika moralna zmaga je prišla tudi s poročilom, da je zvezno vrhovno sodišče razveljavilo razsodek kansaskega vrhovnega sodišča v zadevi Augusta Dorchyja, odstavljene podpredsednika v 14. distriktu. Dorchy je zdaj oproščen vseh nadaljnjih zapornih kazni, ki mu jih je naložilo industrijsko sodišče, obenem pa sklep zveznega sodišča smrtni udarec za industrijsko sodišče v Kansasu.

Po sklepu velike večine delegatov je imel Howat dolg govor na konvenciji. Galerija je bila polna poslušalcev. Moške in žene iz bližnjih in daljnjih premogarskih naselij so prišle poslušati starega voditelja kansaskih rudarjev. Howat je dejal, da bo član unije, ko bodo tisti, ki danes vodijo boj zoper njega, še davno pozabljeni. Drugi udari iz njegovega govora so sledeči:

"Baroni premoga, kot vsi drugi veliki delodajalci, bodo spoštovali delavce le tedaj, kadar bodo rudarji dovolj močni, da izsilijo spoštovanje." "Kansaski operatorji pravijo, da ne podpisajo pogodbe za tri leta, če sem jaz sprejel nazaj v unijo. Hvala jim za poklon!" "Kopači premoga v Kansasu so ubili zakon industrijskega sodišča s tem, ker ga niso hoteli priznati. S tem so preprečili enake zakone v drugih državah. Zakonodajalci morajo sklepati take zakone, ki vpoštevajo delavce, če hočejo, da bodo delavci vpoštevali njihove zakone."

"Ko je trajal boj z industrijskim sodiščem, je prišel k meni duhoven iz Topeke in mi dejal, da je moja dolžnost, ljubiti gubernerja Allena. Odgovoril mi sem, da ga ljubim — kakor ljubi on mene in kakor baroni premoga ljubijo rudarje. Bojji mož je bil presenečen in vprašal me je, kaj bi Jezus storil, če bi zdaj prišel na svet. Dejal sem, da najprvo bi šel v Topeko in izgnal Allena in zakonodajalce kruke in državnega kapitala. Duhoven je nato odšel z nasmehom."

Howat je priporočal rudarjem neodvisno politično stranko delavcev in farmarjev, ako želijo, da je korupcija v vladi odpravljena in da bo 85 odstotkov ljudstva zastopanih v vladi in zbornicah. Dejal je tudi, da je ponovno pripravljen na boj od začetka, ako se še enkrat pojavi protidelavsko industrijsko sodišče v Kansasu.

PRVI PORAZ MACDONALDOVE VLADE.

Angleška delavska vlada je ostala v manjšini v malenkostni zadevi v zbornici.

London, 14. mares. — MacDonalda delavska vlada je večeraj doživela prvi poraz v parlamentu, ki pa je brez pomena. Predlog ministra Johna R. Clynesa, da se suspendirajo pravila o zaključku seje ob enajsti uri in se nadaljuje debata o mornaričnem proračunu, je bil zavržen z 234 glasovi proti 207. Konservativci so takoj zagnali običajni krik: "Odstopite, odstopite!", toda nič se ni zgodilo.

Ameriško posojilo dvignilo frank.

Toda Francija mora plačati visoko ceno. Posojilo je pogojno od izida bitke v francoskem senatu in sprejetja Dawasonovih priporočil.

New York, N. Y. — Posojilo, katerega so dali ameriški bankirji pod vodstvom J. P. Morgana Franciji, je v četrtki dvignilo vrednost franka na štiri in pol centa. Od torka je torej frank porasel za več kot eden cent. Poročila iz Washingtona, da kongres morda uvede preiskavo posojila, niso vplivala na denarni trg. Bankirji, ki so prisločili na pomoč Franciji, se čutilo močnejše kot je kongres.

Dasi niso znani natančni pogoji posojila, je javna tajnost, da je Francija plačala Morganu akopo ceno za njegovo solidarnost. Posojilo velja za tri mesece, a se lahko obnovi za nadaljnje tri mesece in Francija mora plačati pet in pol odstotka obresti. Dalje se poroča, da je Francija obljubila Morganu, da sprejme priporočila Dawasonove preiskovalne komisije glede plačevanja nemških reparacij in finančne rekonstrukcije Nemčije. Pogodba posojila pa ne bo podpisana, dokler ne bo sprejeta Poincarejeva finančna reforma v francoskem senatu.

Pariz, 14. marca. — Boj za finančno reformo v senatu je diljal ves dan večeraj brez kakega rezultata. Danes bo morda glasovanje. Poincare je zastavil vse sile za odobritev predloge, katara določa, da se davki povisajo na 20 odstotkov, razni državni monopoli oddajo privatnim kapitalistom in da vlada dobi oblast dekretirati zakone, ki so potrebni za rekonstrukcijo finančne. Poincare se opira samo na eno točko: Rešite frank! Pariški listi, buržoazni svedci, so z velikim krikom veselja pozdravili akcijo Morgana in londonskih bankirjev, ki so pritekli na pomoč franku. To so pravi prijatelji Francije!

Radijski val iz Londona še nerazločni.

New York, N. Y. — Prvi koncert, ki je bil še kdaj oddan po radiju iz Evrope v Ameriko, se je pričel v četrtki ob šestih gvočer po vzhodnem časovnem merilu. Ali večina oddajalnih in prenosnih postaj se je zdržala oddajanja tega koncerta.

Na stotisoče vnetih prijateljev radijskega prenašanja človeške govornice je z navdušenjem pozdravilo tisto londonsko nakano, ali pretežna večina je bila, kakor je razvidno iz raznih poročil, do cela razočarana.

Universal Service je bila po svojem radijskem uredniku W. G. H. Finchu prva v New Yorku, ki je presegla sploh kaj tistega programa ob šestih in 17 minut. G. Finch ni mogel radi sračnih ovir prestrašiti ničesar več.

G. Finch je telefoniral tole poročilo:

"Po gračnem valu, dolgem kakih 370 metrov sem slišal klic LO — in zleto se mi je, kakor bi šel dvakratni LO — Tisti klicar je naznanil, da priče oddaja program. Potem je bilo čuti godbo najprej precej nerazločno, ali kmalu pa močnejše. Kolikor sem mogel razločiti, je gozba igrala "I love you."

Iz vsega tega je razvidno, da so najbrž oddajalni in prejemni aparati še precej nepopolni. Treba bo pač še nadaljnjih izpopolniti.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Oglašje se ne vrača.

Narodna: Zedinjena država (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta; \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.60 na tri mesece, in za izposojnino \$2.00.

Nadvoj na vsa, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-58 St. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on application.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v objavi n. pr. (Marec 21-24) poleg našega imena na nadvojni pomoli da vam je s tem dnevnom potekla naročnina. Posredite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

KDO ZASTOPA INTERESE DELAVSTVA?

Ze precej vode je steklo po rekah v oceane, odkar je pričela stavka delavcev v železniških delavnicah. Ko je bila izdana sodnijska prepoved v zadevi stavke železničarjev, je ameriška javnost sodila, da je prišlo na vseh železnicah do sporazuma med delavci in železniškimi ravnatelji. In to še iz posebnega razloga, ker so poročila o stavki delavcev v železniških delavnicah izginila iz velikih dnevnikov in ker je bil sprejet takozvani baltimorski sporazum, na katerega so baje pristale vse železniške družbe.

Rezolucija, katero je predložil socialistični kongresnik Berger kongresni zbornici, pa pove javnosti jasno, da na nekaterih železnicah še traja stavka, katerih ravnateljstva najbrž niso priznala baltimorskega sporazuma. Rezolucija imenuje sledeče železniške družbe, pri katerih stavekajo uslužbenci: Pennsylvania; Delaware, Lackawana, New Haven in Western; Chicago, Rock Island in Pacific; New York, New Haven in Hartford; Boston in Maine; Missouri Pacific in Western Maryland.

Kongresnik Berger je priporočil, da odsek sedem članov kongresne zbornice preišče fakto, ki se nanašajo na to stavko.

Berger je naglašal, da je prejel informacije, da se železniški material nahaja v takem stanju, da ugrožajo življenje železničarjev in potnikov. Nesreče se množe na teh železnicah zaradi slabe opreme. Naglašal je, da je osemdeset odstotkov lokomotiv defektivnih, ki so v službi na pennsylvanski železnici. Tako je tudi baje na železnici Chicago, Rock Island in Pacific. Zaključil je, da mogoče šteje večja neizredna opozori narod na ta dejstva in kako železniške družbe igrajo hazardno igro s človeškimi življenji.

Resnica je, ako ni izučeni delavcev, ki so vajeni dela na železnicah, da se lokomotive ne nahajajo v dobrem stanju. To bo priznal vsak, kdor pozna količjak železniško službo. V začetku je na lokomotivi mogoče majhna poškodba, ki bi se odpravila v eni uri, ako bi bil kdo tukaj, da se razume na taka popravila. Ako se taka poškodba na lokomotivi ne popravi takoj, je navadno lokomotiva v nekaj dneh tako pohabljen, da je treba na nji delati že en dan ali več, da se izvrši popravilo. Ako se tudi to svariči zamudi, se lokomotiva tako polomi, da popravilo vzame nekaj tednov ali da se zgodi železniška nezgoda, pri kateri so ljudje pohabljeni ali ubiti. Vzroke za tako nezgodo je prav lahko slediti do družbe, oziroma do njene ravnateljstva.

Družba ne mara ničesar podvzeti, da se take razmere odpravijo, ki lahko povzročijo večjo nezgodo. Trmoglavost je in nikakor neče podvzeti korakov za spravo s svojimi delavci; pa četudi delavci sami pridejo in ponujajo spravo, jo naravnost ali pa nedirektno odbije.

Kadar nastanejo take razmere, je gotovo na mestu, da poseže v stvar kongres in železniški družbi pokaže, da ni železniška družba najvišja oblast v deželi, ampak da ima kongres malo več moči kot družba privatnih podjetnikov, ki so se združili, da večajo svoje dohodke.

Kongresnik Berger ni ravnal le pravilno, ker je predložil rezolucijo, ampak je tudi pokazal, da zastopa interese železniških delavcev in ne železniške družbe.

Taka rezolucija bi bila lahko že zdravnej vložena v kongresu. Ob času stavke bi bila lahko vložena še strožja rezolucija, ki bi železniške družbe podučila hitro, da se morajo ravnati po Esh-Cumminsovem transportnem zakonu tako, kot je zapisan in ne tako, kot ga same tolmačijo. Ako bi bilo takrat trideset ali štirideset socialistov v kongresni zbornici, ko je izbruhnila stavka železniških delavcev, bi prav gotovo ne zrastle nekaterim železniškim družbam greben, kajti stavekajoči železničarji bi imeli v kongresu močno skupino poslancev, ki bi podpirala njih pravične zahteve. Te skupine ni bilo v kongresni zbornici po krivdi ameriškega delavstva, ker je rajše volilo demokrate, republikance in druge vsakovrstne "prijetelje" v kongresno zbornico mesto socialistov. In tako niso dobili stavekajoči železničarji v kongresni zbornici tiste podpore, ki je bila potrebna, da zmaga.

Dogodki iz vsakdanjega življenja govore jasno kot beli dan, da bodo morali delavci v politiki hoditi v bodočnosti drugo pot, kot da hodijo za republikanaki in demokratskimi profesionalnimi političarji in "delavskimi prijatelji", ako hočejo dobro sebi in svojim potomcem.

SLIKE IZ NASELDIN.

Cleveland, O. (Forest City Park.) — Niman poročati poslušnih novic. Z delom risemo naprej polagoma kakor povsod. V tujakih najhipekarnah smo dobili nekateri pošilnice pred dvema mesecema za nedoločen čas. Izvzeti so samo mehanikarji, kateri se razumejo na popraviljanje strojev in razna mehaniška dela. Kratkotrajni smo se med tem časom s raznimi knjigami in časopisi, pa ne s Kazimirjevimi iz Chicago.

Prišel je agent flekajnarjev v našo naselbino, pa brez pravih uspehov, čeravno je ravno sedaj najpripravnější čas za razširjanje lista, ko se je nevesta primokla v Cleveland.

Naše društvo št. 406 je sklenilo na zadnji svoji seji, da nabavi društveno zastavo pri br. Keržu. Ko bo delo izvršeno in se bo vršilo razvijanje zastave, bi želeli, da bi imeli kako predstavo v našem lepem Narodnem domu, ki nam je aredili nove domovine. Tam ni kakor v kakem Kazimirjevem kloštru.

Društvo št. 406 šteje 35 do 40 članov, ali žal na dnevniki Prosveto je naročenih samo pet. Pustimo farške slike, ako se hočemo imenovati napredna organizacija in zavedni člani. S podpiranjem našega lista Prosvete, podpiramo našo organizacijo, gradimo jo v močno zgradbo, kjer bomo prejeli pomoč v slučaju bolezni. Gradimo vsi dalje mogočno zgradbo, ki so jo začeli zidati že pred nami.

Pust je minil brez posebnih ceremonij. Obilo je bilo plovov, čeravno smo bogati na obeh spoli. Pozdravljamo napredno mislečo študentsko Prosveto in člano S. N. P. J. — Joseph Oermalj.

Poročila iz Jugoslavije.

Od našega stalnega poročevalca.

21. februarja 1924.

Odobrenje rimskega sporazuma.

V zadnji seji Narodne skupščine je pri glasovanju za ratifikacijo rimskega sporazuma glasovalo za 123 poslancev, proti pa 24. Precejšnje število poslancev je pred glasovanjem zapustilo zbornico, med temi vsi klerikale in muslimani. Nemci so seje sploh niso udeležili. Za ratifikacijo so glasovali radikale, džemijet, arabska stranka in Rumuni, proti pa navzoči demokrati in zemljoradniki. Ker šteje po zakonu skupščina 313 poslancev, je 123 glasov radikalno turške večine, kar pomeni, da je samo nekaj nad tretjino ljudstva v državi, ki odobrava tak sporazum kakor smo ga sklenili mi. Kmalu po sprejemu sporazuma v skupščini ga je podpisal kralj in danes bodo ratifikacijo izmenjane med obema državama. V soboto bodo pa Italijani evakuirali Delto in Baroš. Ob priliki priklopite Reke k Italiji se bodo vršile velike svečanosti. Italijanski vladni listi pišejo celo pohvalno o naši državi in grajo Slovence, ki so najhujši nasprotniki pakta, ter hvalijo sporazum, s katerim bo položaj na Jadranu stabiliziran in zagotovljen obema državam normalni razvoj gospodarskega življenja. — V skupščini sta bili to dni tudi sprejeti pogodba s češkolovško republiko radi ureditve vzajemnih pravnih odnosov in zdravstvena pogodba s Poljsko kar je bilo sprejeto tudi od cele opozicije radi utrditve prijateljskih odnosov med temi državami. Med tem pa je bil sprejet tudi zakon o državni hipotekarni banki.

Opozicijski blok.

Pogajanja med klubi opozicije se, če nas vse ne vara, vendar bližajo h koncu, k sporazumu, ki bo mogoče že te dni dosežen. Davidović predlaga nam to, da naj bo opozicijski blok složen samo pri delu za rušenje vlade, vse ostalo se bo po pozneje uredilo. Drugi pa zahtevajo revizijo ustave, kar pa demokratom ni na diši. V slučaju, da bi prišli radičević v Beograd, bi bil blok še revizijonističen, ki bi prevzel vladno nalogo, da prevede revizijo. Dolgo se vleče že cela stvar in morebiti se le spravi kaj skupaj.

Trgovinska pogajanja s Italijo.

Delo se je pričelo, ki pa ni lahko še oslono nato, ker so stavili Italijani zelo velike zahteve, ko so za nas nesprejemljive. Italija zahteva carinsko službo za nad 200 predmetov, za katerih uvoz v našo državo je zahtevan dana. Nadalje zahteva privilegije za ital. veleposelnike v Ju-

goslaviji in zelo dalekosežne koncesije za ital. obrtnike in trgovce v naši državi. Razgovori v seki-jah imajo sicer neobvezen značaj. Glavna težkoba pa je, ker nam manjka carinska tarifa, katero pripravlja vlada, ki naj bi najpozneje 1. aprila stopila v veljavo. Trgovinski dogovor s Italijo bo sklenjen še na novi tarifi in je povsem, da se bodo pogajanja na dolgo vlekle.

Odnosi med nami in Rusijo.

Dopisnik "Jutra" poroča iz Prage v razgovoru s predstavnikom USSR. K. Jurenjevom, da so "odnosi med obema državama na mrtvi točki. Doba dolgega kolebanja vlade SHS, doba diskuzije v tisku in izeljalivnih korakov posameznih nam naklonjenih diplomatov in oseb je še končana. Kakor čitam v uradnem tisku, se je postavila vlada SHS na stališče, da se naj vprašanje odnosov z Rusijo odloži na poznejši čas, da se vidi kake koristi bodo imele druge države, ki so stopile z Rusijo v normalne odnose. Jugoslavija s to izjavo potrjuje svojo principijelno pripravljenost priznanje USSR v primernem momentu. Prišeljen pa sem izjaviti, da njeno stališče ne odgovarja duhu časa. Javno imajo USSR čaka sedaj konkretne korake in je zelo skeptično napram oficielni pripravljenosti USSR. Je pokazala že dosti lojalnosti napram Jugoslaviji. Ako hoče Jugoslavija častiti, lahko čaka tudi Rusija."

Vinski sejem v Beli Krajini.

Vinska kupčija v Beli Krajini se nahaja v zelo žalostnem stanju. Kralj, kakor Črnomelj, Metlika in Semiš so takorekoč pozabljeni od ostalih vinorodnih krajev. Med vinogradniki je pravesta potrtost radi teh razmer. Kmetijska združbenca v Semišu priredi zato, da se kupčija z vinom saj spomlad malo bolj živo razvije. — Vinski sejem 13. marca t. l. v Semišu. Lanaka vina nadkriljujejo ona iz leta 1922, ker so vinogradniki valed odredbe vlade bolj pozno trgali in grozdje tudi bolj skrbno spravljati. Upati je, da se kupel spomnijo tudi na te kraje ker vina tudi niso predraga.

Število živine v Jugoslaviji.

Lani se je našle v naši državi po uradnih podatkih 4.033.115 glav goveje živine, od teh v Sloveniji 348.259. V splošnem zelo malo napredujemo v tem oziru. Samo v Sloveniji smo namnovali proti letu 1921 za okroglo 130.000 glav. Število konj pa je znašalo lanske leto 1.034.139 konjev in v splošnem število tudi namnojuje.

Oslabljenost dinarja.

Naš dinar, ki je zadnji teden tako hitro lezel v višino, je prišel ta teden spet padati. Finančni minister je prišel, da se je dinarja v tujini polotila spekulacija in ga pokupovala. Kakšne namene je imela s njim, bomo gotovo kmalu slišali. Pred tednom je kotiral v Curihu še 7.60, dočim danes stoji še 7.25. Pričakovati je še nadaljnega pada dinarja, ker ne moremo verjeti, da bi ostal na tej višini, kar bi sveda tudi za naše gospodarstvo ne bi bilo ravno preveč ugodno.

Odprava obratnih zaupnikov.

Uradni list drž. železnice je prišel odlok, da se odpravljajo institucije obratnih zaupnikov v delavnicah in na progah, ki jih je prevzela vlada od južne železnice. Gospod ravnatelj pa se je izrazil deputaciji železničarjev, ki je prišla protestirati tozadevno — da nima časa se zgovarjati. Prav po belkanskem, ne!

Vinogradniški kongres v Zagrebu.

Poročali smo v zadnjem pismu o kongresu Glavnega saveza jugoslovanskih vinogradnikov. Obisk je bil poveljen in cele države precej vinogradnikov tudi iz Slovenije. Glavni referent je bil bivši višji vinski nadzornik Skalič, sedaj ravnatelj drž. kmet. šole na Grmu, ki je referiral o vprašanju vinske krize in vinskega zakona. Iz referatov pomenimo, da imamo v Jugoslaviji 174.000 hektarov vinogradov, v katerih se pridelava 3 in pol milijona hektolitrov vina, katerega se porabi v državi okrog 2 milijona hl, za izvoz ga nam pa ostane 1 in pol do 2 milijona hl. — Kot sedež saveza se je določil Maribor. Sprejete so bile naslednje resolucije ki naj se upoštevajo od merodajnih faktorjev:

1. V vseh državnih tržnih nasadih naj se goji samo cepljene vrste, ki so dobre kakovosti.
2. Od zasebnih gojiteljev naj se istovrstno zahteva gojenje samo cepljenih vrst dobre kakovosti.
3. Izvaja naj se stroga zabrana

tržnih nasadov v mlakah, slikih in sploh na zemljiščih, ki je prikladno za kakšno drugo kulturo.

4. Oprostitve davka naj se razširi na vse nove vinske nasade, ako dotično zemljišče ni prikladno za posebno drugo kulturo razen za vinograd.

5. Kontrola konzuma vin v vseh merodajnih in trgovinah naj se strogo izvaja.

6. Čimprej naj se uredi enotni vinski zakon za celo državo.

7. Zahteva se brezpogojna zaščita domače produkcije pri sklepanju trgovinskih pogodb s tujimi državami.

8. Doseže naj se dovoljenje za izvoz vin v Avstrijo tudi pod 13 stopinjami.

9. Pri sklepanju trgovinskih pogodb se mora zagotoviti izvoz naših vin.

10. Zakoni, ki zadevajo vinogradnike in vinske trgovine se morajo pred predložitvijo narodni skupščini dati v proučevanje gospodarskim, predvsem vinogradniškim organizacijam.

11. V proučevanju naj se zagotovijo vsota za pospeševanje vinske trgovine in kletarstva.

12. V kolikor je potrebno, naj se poskrbi za boljše železniške zveze.

13. Železniške tarife in carine naj se znižajo, v kolikor ovirajo izvoz.

14. Osnujejo naj se postaje za sploševanje mošta v svrhu povečanja alkohola v vinu.

15. Posebna organizacija strokovnjakov naj nadzoruje izvajanje zakonov, ki zadevajo vinogradništvo in vinske trgovine.

Te točke so vse upoštevane vredne in jih bo treba tudi upoštevati, ako bomo hoteli, da se rešimo krize v katero je začelo naše vinogradništvo. Posebno važnost je polagati pri sklepanju trgovinskih pogodb s Italijo, kjer zahteva samo Trgovska zbornica v Gorici izvoz najmanj 100.000 hl vina goriske produkcije.

Davčna kurioza v Nemčiji.

Pravičnost v Nemčiji je umrla, odkar imajo glavno besedo denarni in industrijski veleposelniki. Devet desetink vseh davkov plačujejo najsiromaknejši in srednje plašč nemškega naroda, medtem ko prispevajo najbogatejši aloji, veleindustriji in banke, komaj eno desetino vseh davkov.

Najkrvičnejša odredba, ki je sploh kdaj isla v kaki pravni državi, pa je določba, ki jo je izdala vlada pred kratkim na podlagi pooblastilnega zakona. Po tej odredbi se smejo "ocenjevati" hipoteke samo do 15 odstotkov. Proti tej nezakonitni krivici nad malimi štedilci in nepriljubljenimi aloji so odločno protestirali sodniki nemškega najvišjega sodišča, državnega sodišča. Toda zastoj. V Koelnu je protestirala organizacija pravnih zastopnikov (odvetnikov) na več zborovanjih proti tej odredbi, ker je slednja opala zlasti mladoletne varovance njih poslednjega imetka. Tudi to je bilo brezuspešno. Skoro vse časopise je nastopilo proti odredbi — vse zastoj. Ljudje, ki imajo na podlagi pooblastilnega zakona moč v svojih rokah, se ne menijo za noben dokaz.

Zunanji minister Stresemann je na nekem zborovanju govoril tudi o ocenjevanju hipotek. Dejal je, da se more stopati tudi preko mliljev. Seveda on to lahko mirno reče, kajti v njemu blizu stoječih bančnih krogih, med nadzorstvenimi in upravnimi svetniki, ali med Stinnesovimi ljudmi ni pač nikogar, ki bi moral — la-kote poginiti.

Karakteristično za nemško vlado je tudi dejstvo, da je držala brezobzirno vse penzijske deklaracije. Ljudje, ki so pred in med vojno žrtvovali svoje zdravje za državo, naj poginejo, da morejo živeti bogatini.

Vse to ravnanje nemške vlade je podobno prizadevanju, da se ustvari v Nemčiji čim več pristašev reakcije. Zdi se, da hoče nemška vlada vcepiti med narodom prepričanje, da pod monarhijo tak krivični zakoni ne bi bili mogoči. Toda dejstvo, da je vse zlo zakrivila napačna nemška predvaja se politika, ne spravi ničesar s svetlo, niti najmočnejši nemški mogotci.

Ingov. Trgovce mora plašiti svojemu tovarišu, pa ima precej zamazan pišmaki ovoj. Kot stidljiv mod ga vendar uporabi, na zadnjo stran pa napiše: "Prosim, ne zamerite, da je ovoj tako umazan, bil je popolnoma čist, ko sem pismo oddal."

Mehiki se obeta nova doba.

Chicago, Ill. — Mehiko glasno mesto je mirno in delavno kakor Chicago.

To je bistvo poročila, ki ga je podal bivši zvezni senator James Hamilton Lewis po svojem povratku iz južne republike, kjer je zastopal ameriške interese v zadevi, v kateri je šlo za posejilo v zvezi po \$25.000.000.

"Vse vstajke čete se naglo predajajo Obregonovi vladi, in le na mejah, po pristanih in oljnih poljih je še nekaj slinosti s njimi," je rekel senator Lewis.

Revolucija se je zaklenila, je ameriška vlada dovolila prodajati Obregonovi vojski orožje, je še pridodal Lewis.

"To, da je naš državni departement priznal Mehiko in Obregonovo vlado, je ustvarilo zaupanje v vse Američane v Mehiki in v vse tamošnje trgovske interese," je dejal.

"Sodelovanje ameriške vlade zagotavlja Mehiki iz vsem finančam, da bo Mehiko tako varna za kupčijo in trgovino kakor katerikoli del Združenih držav.

"Mehiko ljudstvo ima le pohvalo za narod Združenih držav na ustn."

Glede ameriške politike je rekel bivši senator:

"Dandanes je treba Združenim državam več razuma in manj senzacij. Sedaj je ura, ko moramo ljudstvo dokazati svetu, da smo stalni, ne pa jezoriti. Hladnokrvni moramo čakati, kaj spravi sodna oblast in postavljati na akcija na dan.

"Sednji razvoji v kongresu in na sodiščih ne bodo imeli nobenega vpliva na volitve. Volitve v mesecu novembru bodo odločile vprašanja, ki se tičejo narodnega blagostanja, ne pa ona, ki so se sedaj in nimajo nobenega stika z ljudskimi zadevami. Ljudstvo zahteva olešanje davčnega bremena in odpravo prevelikih armad nepotrebnih vladnih uslužbencev. Treba je gledati na to, da bodo odpravljeni stari sistemi in vpoklicani principi prave ljudske vlade."

Bivši senator Lewis se moti, če pravi, da ne bodo odločili vladi škandalistični meksijski vplivi na prihodnje volitve. Mož je iz stare šole, pa misli, da bodo še nadalje razni veleinteresi izražali vlado, ki je pod železno pet denarnih mogotev. Mož misli, da bosta za večno ostali gnili stranki demokratov in republikancev na vladnem krmilu.

Odkriti vladni škandali bodo v veliki meri pomagali odpreti očistim ljudem, ki se vedno mislijo, da sta republikanska in demokratska stranka ustavni delilci washingtonske vlade.

Glasovi po novi politični stranki so močnejši in pogostejši. In najbrž bi temu ne bilo tako, če bi se bili odkriti umazani vladni škandali, ki jih še vedno preiskujejo razni senatni in zbornični odseki.

Če bi bilo delavstvo solidarno, če bi ne imeli razni vrtiljaki nekakšnih krivičnih prerdodkov, če bi hoteli merodajni činitelji stvarjati pravo razpoloženje med delavskimi in tem prijaznim skupinami, bi bilo že letos dokazano, da so odkriti vladni škandali odprli oč ogromni večini ameriškega naroda, in v Washingtonu bi imeli prihodnje leto pravo ljudovlado, ki jo zaznamuje ustavi Združenih držav.

ZA KRATEK ČAS.

Čast se ispreminja. Leta 1850. Mala deklica: "Tetka, kaj je srebrna poroka?" Teta: "Srebrna poroka? To obhajajo ljudje, ki so že 25 let poročeni." — Leta 1950. Mala deklica: "Tetka, kaj je srebrna poroka?" Teta: "To je srebrna poroka?" Teta: "To so obhajali nekoč, če so bili ljudje 25 let poročeni. Tako dolgo pa sedaj ljudje ne ostajajo poročeni, to spada že med pripravek." — Leta 2050. Deklica: "Tetka, kaj je srebrna poroka?" Teta: "Srebrna poroka? Če se kdo petdeset let poroči."

Iz spiritalistične seje. "Sokrat ne pride, čeprav smo ga že dvakrat klicali!"

"Deset je že, gotovo ga Ksantipa ne pusti več iz hiše!"

Janak. "Kaj se mi je sinček pripetilo? Napadel me je ropet in pobral vse: uro, denar, listnino, vse, vse!"

"Če se ne motim si imel vedno nabit revolver pri sebi!"

"Da! Vidiš, edno tega pa nase!"

